

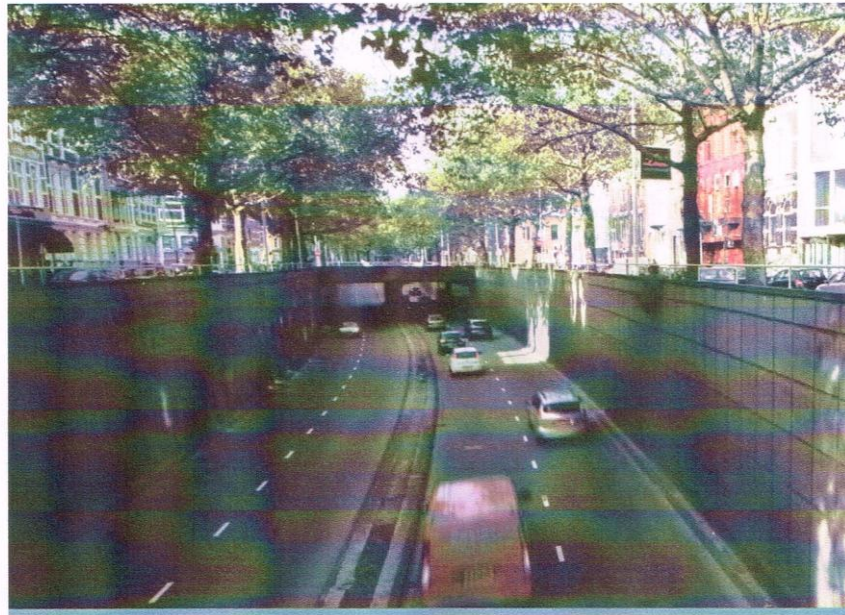
Open armen en verbeten bewoners aan de 's-Gravendijkwal

...In Rotterdam concentreren zich veel instellingen voor daklozen, verslofden en mensen die vastlopen rond de 's-Gravendijkwal.

...Bewoners eisen stuiting van een deel van de opvang. Een uitzichtloos conflict in hartje stad.

▶ ROTTERDAM

Op het viaduct over de 's-Gravendijkwal groet Adjo de Bruijne een man op straat, die met oplichtende ogen reageert: 'Hoi'. Het is het soort vriendelijkheid dat weet heeft van afhankelijkheid. 'Dat is een cliënt van ons', zegt de Bruijne, teamleider van de reformatorische Stichting Ontmoeting, een inloophuis voor verslaafden en daklozen in Rotterdam. 'Maar dat kon je niet zien, of wel?' Even daarvoor hadden hij en manager Martin van der Elst van de stichting het op hun kantoor al duidelijk gemaakt: 'Aan de meesten valt niets op, en als je ze niet herkent als dakloze, kun je er ook geen last van hebben.' Maar dan Jeanne Hogenboom, die met haar vijftienjarige dochter even verderop woont, uitrijkt op dit viaduct en, als ze haar hoofd uit het raam steekt (wat ze niet doet: dit is de op een na vierde straat van Nederland), de verslaafden en daklozen in en uit ziet lopen bij het pand van Ontmoeting. 'Mijn dochter heeft een instinct ontwikkeld voor mensen die niet jofel zijn. Deze buurt geeft je een onveilig gevoel.' Hogenboom is voorzitter van bewonersvereniging B.O.O.G. en maakt nogal eens bezwaar – tegen de luchtvervuiling, tegen wéér een kinderopvanglocatie in de buurt –, maar strijdt de helft van haar dagen toch vooral tegen wat ze het 'hulpverleningscomplex' noemt. Opvanginstellingen rond de 's-Gravendijkwal en honderden stakkers uit de hele stad houden elkaar in een innige omstrengeling, stelt ze vast, deels met subsidie van de gemeente.

Rustig moment op de 's-Gravendijkwal in Rotterdam, volgens Milieufederatie de op een na meest vieze straat van Nederland al het gaat om luchtvervuiling. Maar buurtbewoners zeggen ook last te hebben van de vele opvanginstellingen rond deze weg. Links op de hoek het inloophuis van Stichting Ontmoeting. Daartegenover, rechts op de foto, het Riagg-pand.

hoog en omlaag zwemmende vissen voor hun neus. De 's-Gravendijkwal, een drukke verkeersader door de stad, waar het blik elke dag een paar uur grommend stilstaat, duikt hier net weer onder een viaduct door. Aan weerszijden bevinden zich de nachclubs Lido en OQ, verduisterd en met geloken ogen. Een dameskapsalon heet hier You Karma en gezellig ogende ecafé's worden afgelost door panden met 'onduidelijk activiteiten' en toekenkaasten die zich hebben vermomd als pensioen-

Toch geven trendy winkels, een keurige ING-vestiging, bewoners met hun dagelijkse bezigheden en een advocatenkantoor nadrukkelijk tegenwicht. De laatste kleuren van dit stadsgezicht worden getekend door hulpinstellingen. Zoals Stichting Ontmoeting, met drie (staigje) panden waaronder de inloophuis voor daklozen en verslaafden. Bouwman GGZ zit er, ook een knaap van een opvangplek, met gebruikersruimte voor verslaafden. Het Riagg, die zich hebben vermomd als pensioen-

stad op, 'Yulius' is er voor psychisch zieke, en even verderop zitten de 'ongrijpbare zusters' van de Missionarissen of Charity, die grote groepen ontvangen en maaltijden geven, maar hun gezicht niet laten zien op wijkvergaderingen. Er is hier crisisopvang voor mensen uit de hele regio bij wie de stoppen zijn doorsgelagen en er is een huis voor vastgelopen mannen. Al die gekneusde figuren lopen hier rond, spuiten ook nog wat graffiti, plesen in een portiek en hangen op straat.

Burgemeester Ahmed Aboutaleb erkende het een paar jaar geleden al: deze as, tussen de wijken Middelland en Oude Westen, wordt te zwaar belast. In 2010 werd het Actieplan Dijkversterking gelanceerd. Dat belooft meer repressie en preventie (de politie 'veegt' af en toe een straat schoon). Daarnaast krijgen seksuizen en coffeshops die leeg komen te staan, een andere bestemming. Het oude borddeel Butterfly is nu een appartementenblok. Maar een knaltoed geveerd pand staat er nog beschaamd

en uitgewoond bij: wie trekt daar in? Misschien wel het belangrijkste voor-nemen in het actieplan is vermindering van het aantal opvangplekken. Daarvan komt weinig terecht. De gemeente is afhankelijk van de goede wil van de instellingen, die zelf eigenaar van de panden zijn. De ergernis daarover is bij sommigen in de wijk zo groot, dat de benadering eenzijdig wordt: weg ermee! Maar stap je het inloophuis van Ontmoeting bin-nen, dan dringt meedogen zich op. Zo'n

vijftien mannen, met rastahaar of pe-per-en-zout, doden er de tijd met koffie en een praatje. Wie wil kan douchen, zich scheren, of 'n was laten doen voor een euro. Een tosti kost hier 40 cent. Boven, op de derde verdieping, heeft net een groep van achttien mensen een warme maaltijd gegeten. Henk, een dakloze, hielp mee bij de bereiding van de bootjes en ruimt nu af in de computerruimte zit Jeffrey achter een scherm. Adjo de Bruijne begroet hem opgetogen, want dat hij hier zit en niet

beneden hangt, is een hele vooruitgang. Het is de maat van succes waarmee hulpverleners hier meten. De armen die zich in de wereld van opvang barmhartig uitstreken, zijn vaak onmachtig om naar echte oplossingen te wijzen. Op de tussenverdiepingen kunnen bezoekers creatief aan de slag of in gesprek gaan met begeleiders, pastoraal, of misschien wel vanwege een baantje dat in beeld komt. En er is een Bijbelstudiekamer. Op een whiteboard zijn God en mens gevangen in begrippen en een schematische voorstelling. Duidelijk het werk van de 'filosofisch ingestelde' gespreksleider. Hij mag enkele mensen van de straat verwelkomen. Ook universitair geschoolden raken immers aan lager wal. Maar de collega die het 'meer pastoraal' invult, trekt een grotere groep.

plafond Buurtbewoner Jeanne Hogenboom, voorzitter van bewonersvereniging B.O.O.G., is trots op haar huis, waar ze sinds 1985 woont. Ze heeft het zo goed laten opknappen dat de gemeente de 'monumentaal' heeft verklaard. Het hoge plafond is teruggebracht in oorspronkelijke staat en een reusachtig schilderij geeft de kamer cachet. Ze strijdt al tien jaar tegen de overlast op straat. 'Ik ben verbeten omdat ik een optimist ben. Het kan hier echt beter worden.'

Heeft ze dan geen compassie met de mensen die haar kennelijk zoveel overlast bezorgen? 'Ik neem het de hulpsector kwalijk dat ik niet in staat ben mijn normale taak uit te voeren als het gaat om het opvangen van mensen', reageert Hogenboom. 'Bij normale aantallen kun je je sociaal inzetten en signaleren dat het met de burens niet goed gaat.' Het raakt haar echt, zegt ze, dat ze dat nu niet meer kan doen.

Het is waar, er is iets meer toezicht rond de 's-Gravendijkwal en daklozen wonen meer dan vroeger binnenshuis opvangen. Dat is min of meer haar verdienste, blijkt uit haar relax. Ze bijt zich vast en laat niet los. Het Actieplan Dijkversterking volgde na zes jaar du-wen en trekken. De wijkteamchef van de politie heeft zelf geanalyseerd dat het hen en vier lopen tussen de opvanginstellingen de meeste overlast veroorzaakt in de buurt.' Even verderop zegt manager Van der Elst van Ontmoeting, dat die klacht is opgepakt: 'Met die paar cliënten die zo-wel bij ons als bij Bouwman komen, zijn afspraken gemaakt.' En zo kan hij een heel rijtje opnoemen: in het inloophuis zijn rookcabines ge-

THUISHAVENS ALS UITWEG UIT HET CONFLICT

Wethouder Marco Florijn (Zorg, PvdA) laat via zijn woordvoerder weten dat de gemeente hecht aan goed 'buurschap' van de maatschappelijke opvanglocaties in de stad: 'Hun verantwoordelijkheid houdt immers niet op bij de voordeur'. Volgens de gemeente zijn de afgelopen jaren ruim drieduizend voormalig dak- en thuislozen van straat gehaald. 'Zij hebben inmiddels hun leven weer op de rit.'

De reactie rept niet van de Thuis-ha-

vens, terwijl daar misschien een ontsnapingsroute ligt in het conflict tussen bewoners en hulpinstellingen. Wethouder Florijn heeft hulpinstan-ties als Ontmoeting gevraagd op diverse locaties in de stad dak- en thuislozen in hun eigen omgeving op te vangen en daarvoor geld beschik-baar gesteld. Die Thuisnavens zijn niet bedacht om een buurt als rond de 's-Gravendijkwal te ontlasten, maar kunnen op termijn wellicht wel dat effect hebben.

plaatst, zodat cliënten niet meer naar buiten gaan om te roken. Er zijn geen wachttijden voor intakegesprekken meer, zodat mensen niet al voordat de deur opengaat op straat staan. 'Maar de mensen van B.O.O.G. zijn nooit tevreden.' Hetzelfde geldt voor Adriaan Korhuis en Emile Goossens, die aan de Mathenesserlaan wonen, schuin uitkijken op de pand van Ontmoeting en een andere bewonerscommissie hebben gevormd. Bij het raam ligt – zo wil het verhaal – altijd een fotozestel, om alles wat hen in aanstaast vast te leggen. De verhouding met een van deze mannen is inmiddels zo onaangenaam, vertelt Van der Elst, dat het contact alleen nog loopt via de stadsmidman, een hoge ambtenaar van de gemeente die toezicht houdt op de wijk. Hogenboom vindt de toon van de man-nen soms ook te scherp, maar is wel hun bondgenoot.

uitgekost Zo tekent zich een uitzichtloos gevecht af. Opvanginstellingen tonen alle be-grip, reageren op klachten ('er staan te veel fietsen op de stoep; als die omval-len beschadigen ze onze auto') en zoeken oplossingen. Terwijl ze ondertussen hun twijfels hebben. Martin van der Elst: 'Men ervaart 's avonds en 's nachts overlast. Wij gaan om halfter dicht. Zijn dat dan onze bezoekers?' Mis-schien zijn het wel cliënten van de non-

ABOUTALEB OP CONGRES

Stichting Ontmoeting begon haar werk in de daklozenopvang in Rotterdam 25 jaar geleden. Op 17 oktober organiseert ze een jubileumsymposium over de vraag wat kwetsbaren de samenleving waard zijn. Een van de sprekers is burge-meester Ahmed Aboutaleb.

nen, verderop, of van de coffeshop. Adjo de Bruijne: 'Wij kunnen niet zo-vel met het sentiment 'wij willen jul-lie weg hebben'. We zijn allemaal ge-bruikers van deze buurt en dat moeten we zo goed mogelijk afstemmen.' Hogenboom stelt 'het collectief' verant-woordelijk. 'Ik vind het niet kunnen dat je klanten naar een omgeving laat ko-men waar ze worden uitgekost.' Van der Elst zegt dat Ontmoeting wel eens heeft meebewogen en 'beste wadenken' over verhuizen. 'Maar zo-maar ergens anders in de stad neerstrij-ken, gaat niet. En we zitten met een kostenpost. Je moet bijvoorbeeld hier je pand verkopen.' Dat signaal ging naar de gemeente, waarop de raad uitsprak dat er geen geld komt ter compensatie. Hogenboom doet daar schampert over: 'Dat pand staat voor een laag bedrag in de boeken.' Ze vindt het bespottelijk dat een stichting 'die jarenlang subsidie heeft gekregen' en 'meer dan tien jaar' overlast veroorzaakt 'mijnoemen wil om te kunnen verdwijnen'. Maar als het spel zo loopt, doet ze mee. 'Ik blijf net zolang lobbyen tot dat geld er komt.' Volgens Korhuis en Goossens van de Mathenesserlaan kwamen de opvang-instellingen ooit naar deze buurt omdat er verslaafden en hoeren leefden, met Perron O, de Pauluskerk en de tippel-zone als beruchte plekken. De gemeen-te heeft het gebied aangepakt en gere-noveerd. De opvang zit er echter nog en trekt nu mensen uit de hele stad. Hogenboom: 'Het zou respect afdwin-gen als Bouwman of Ontmoeting zou constateren dat bulkinstellingen zoals zij niet meer van deze tijd zijn en zij hun werk gaan afbouwen.' Martin van der Elst van Ontmoeting heeft leren leven met het verzet. Geluk-kig zijn er ook anderen, 'bewoners die toegeven dat ze de slag zullen uitsteken als we weggaan', maar ondertussen open blijven overleggen om het zo leef-baar mogelijk te houden. <